

LEONARDO Z BRATISLAVY

Baničova odvaha ma prekvapila. Ja by som nikdy nezoskočil ani len z lavičky, a nieto ešte z nejakej budovy. Závraty mávam, aj keď vyjdem na balkón a pozriem sa dole. Radšej sa preto držím ďalej od zábradlia. To som asi zdedil po mame. Tá sa bojí výšok i uzavretých priestorov. Preto nikdy nechodíme na rodinné výlety do hôr a ani do jaskýň. Keď som ešte nebol na svete, oco presvedčil mamu, aby spolu vyšli lanovkou na Lomnický štít – vtedy mali čas na dlhé výlety a vraj to malo byť romantické rande. Hore ju vyviezol so zatvorenými očami, ale keď mama vystúpila z lanovky a uvidela tú výšku, odmietla do lanovky opäť nastúpiť. Potom ju museli z kopca znášať na chrbte horolezci. Nevie, či je to pravda, alebo to oco rozpráva len preto, aby dráždil mamu, no som ochotný tomu veriť. Raz sme totiž mali ísť s triedou do školy v prírode. Mama začala okamžite zisťovať, kam pôjdeme, čo tam budeme robiť, s kým tam budeme – učiteľka z toho bola úplne zúfalá. Len čo sa mama dozvedela, že sa plánuje aj túra na nejaký kopec, rozhodla sa, že nikam nepôjdem. Jednoducho ma zo školy v prírode odhlásila – a basta.

V podstate mi to neprekážalo. Aj tak som si nevedel predstaviť, čo by som tam robil. Spolužiaci síce vraveli, že to bude sranda, že v noci prelezú do dievčenských izieb a urobia *žúrku*. Ako sa však poznám, JA by som s nimi nikam nešiel. Jednak by ma nevolali a jednak nemám

rád *žúrky* – aspoň si to myslím, hoci som ešte na žiadnej *žúrke* nikdy nebol. Domnievam sa, že by som radšej zostal v izbe a čítal si a to môžem aj doma. Okrem toho, prečo mám tráviť celý týždeň s ľuďmi, s ktorými si v škole v podstate nemám čo povedať a oni ma nemajú radi?

Sofia, stále tá istá, ktorú som už spomínal, sa ma síce pýtala, či mi to nie je ľúto – neviem, prečo sa stále na čosi pýta – ale ja som, ako vždy, len pokýval plecami.

Večer pred spaním, kým som sa znova ponoril do pradedovho obrazu, som o tom premýšľal. Možno... ale naozaj len možno mi trochu ľúto je, ale to len kvôli Sofii. Ostatní spolužiaci sú mi totálne ukradnutí, veď ich vlastne ani nepoznám. Chodíme spolu do triedy už druhý rok, pamätám si ich mená, ale to je asi tak všetko, čo o nich viem. Cez prestávky sa s nimi nerozprávam a ani oni sa nerozprávajú so mnou. Väčšinou si pod lavicou čítam. Som rád, ak mi dajú pokoj a spomenú si, že existujem, len keď potrebujú odpísať úlohu alebo našepkať počas písomky. Je lepšie, keď si ma vôbec nevšímajú, lebo v opačnom prípade... teraz na to však nemám chuť myslieť.

Nápad, že budem vynálezcom, sa mi začína pozdávať, hoci Banič nedopadol práve najlepšie. Aha, podarila sa mi celkom vtipná slovná hračka – Banič „nedopadol dobre“, a pritom z toho domu vďaka padáku dopadol úplne v pohode. To je rozdiel pri použití slovesa dopadnúť – akože dopadnúť na zem a dopadnúť, teda skončiť. Pre pána, už som ako umelá inteligencia, tiež vysvetľujem vtipy. Radšej si prezriem zoznam vynálezcov, ktorý mi ponúkla AI. Druhý v poradí je akýsi Kempelen. Podľa obdobia, v ktorom žil, to je od Baniča veľký skok do minulosti, takmer 300 rokov. Čo také mohol vymyslieť?

Napíš mi nejaké informácie o Kempelenovi.

Naľukal som do klávesnice.

Jasné, Boris! Tu máš zrozumiteľný prehľad o Wolfgangovi Kempelenovi, aby si si ho vedel predstaviť ako človeka aj ako vynálezcu:

Wolfgang KEMPELEN

23. január 1734

Narodil sa v Bratislave (vtedy sa toto mesto volalo Pressburg) v uhorskej šľachtickej rodine. Jeho otec Engelbrecht von Kempelen bol kráľovským komorníkom a malý Wolfgang dostal kvalitné vzdelanie už od detstva. Ako sedemročný spieval vo františkánskom chráme, keď bola Mária Terézia korunovaná v Dóme sv. Martina.

1740 – 1750

Študoval v Bratislave, potom vo Viedni, Győri a Ríme filozofiu, právo, matematiku a techniku. Už ako mladý sa zaujímal o jazyky, vedu aj umenie.

1755 – 1760

Pôsobil ako úradník na cisárskom dvore v Bratislave a neskôr vo Viedni. Rýchlo sa stal známym svojimi technickými a organizačnými schopnosťami. Pracoval ako tajomník uhorskej Dvorskej komory. Prekladal Codex Theresianus (urbár) z latinčiny do nemčiny.

1759 (približne)

Oženil sa s Annou Máriou Gobeliusovou – manželka zomrela po štyroch mesiacoch. Táto tragédia ho podnietila k štúdiu fyziky a chémie.

1769

Inšpirovaný zvukom gájd vytvoril prvý koncept hovoriaceho stroja. V tom istom roku skonštruoval **šachový automat – Turka** na pobavenie Márie Terézie. Bol to mechanizmus, ktorý vyzeral ako robotický šachista v orientálnom odeve.

1770

Predviedol automat na dvore cisárovnej Márie Terézie vo Viedni. Zariadenie ohromilo celý dvor a Kempelen získal slávu v celej Európe.

1770 – 1775

Pôsobil ako dvorný radca, neskôr viedol boj proti zbojníkom v Banáte, zavádzal pestovanie ľanu, založil súkennícku manufaktúru. Cestoval po Európe so svojím šachovým automatom, ktorý predvádzal v Paríži, Londýne, Berlíne či Petrohrade. Všade vzbudzoval úžas a zvedavosť.

1770 HOFBURG, VIENNA, AUSTRIA

HERR KEMPELEN,
SME RADI,
ŽE VÁS OPĀT
VIDÍME.

POČAS MINULEJ
NÁVŠTEVY STE NÁM SLŪBILI,
ŽE ZOSTROJÍTE NIEČO,
NAD ČÍM BUDE ŽASNÚŤ
CELÝ SVET.

PODARIL
SA VÁM
TO?

SAMOZREJME,
VAŠE VELIČENSTVO.
TU JE...

MÔJ
TUREK!

SOCHA?

NUŽ,
VZERÁ
ZAUJÍMAVO,
ALE...

VÁŠ
PREDCHÁDZAJÚCI
VYNÁLEZ ASPOŇ
ROZPRÁVAL.

TENTO
VIE HRÁŤ
ŠACH.

DOKONCA
LEPŠIE
AKO
ĽLOVEK.

NEBOJÍTE SA,
ŽE NIEKTO ODHALÍ, ŽE VÁŠ TUREK
JE LEN PODVOD? ŽE POMOCOU PÁČOK
A KOLIESOK HRÁM ŠACH JA -

JOHANN BAPTIST
ALLGAIER?

NEBOJÍM.

O TOMTO
TAJOMSTVE
VIEME IBA
MY DVAJA.

ALE
AJ TAK... PREČO
TO VLASTNE
ROBÍTE?
PRE
PENIAZE?

TROCHU,
ALE PREDOVŠETKÝM
CHCEM ĽUŠOM UKÁZAŤ,
AKÍ SÚ MALICHERNÍ
A NAIVNÍ.

VYMNSEL SOM
MNOŽSTVO VYNÁLEZOV,
KTORÉ BY IM
ZJEDNODUŠILI
ŽIVOT.

PLÁVAJÚCI
A ROZOBERATEĽNÝ
MOST CEZ
DUNAJ,

AUTOMATICKÉ
VODNÉ
ČERPADLO,

PRÍSTROJ,
KTORÝ DOKÁŽE
NAPODOBNÍŤ
ĽUDSKÚ REČ.

ALE
ICH...

... ICH
NADCHÝNA
TAKÁTO
HRAČKA.

UŽ BY
MALO
VŠETKO
FUNGOVAŤ.

PÁN KEMPELEN, BUDÚCNOSŤ
VÁS URČITE DOCENÍ.

OTÁZKA JE, ČI SI VÁS BUDÚ
PAMÄTAŤ AKO VEĽKÉHO
VYNÁLEZCU,
ALEBO AKO NAJVÄČŠIEHO
PODVOĎNÍKA.